

CÀ-ROSTRA

*** ANY SISÉ.—NÚM. 223 ***

SETMANARI POPULAR

*** INCA, 25 JENER 1915 ***

HOMENATGE AL Sr. MAURA

La Junta directiva del «Centre Conservador» d'Inca, apoyada pels homos caporals del partit, ha organissat y duyt a afecte un dinar magnífic en honor de D. Antoni Maura per haver tornat acceptar la Caporalesa de les hostes conservadores.

Dies abans ja no se parlava d'altra cosa que del homenatge maurista, despertantse gran entusiasme per assistí a n-el dinar. Els organissadors que feyen preparatius per 200 assistents, tenyeren qu'allargá les llistes fins a 400 redons, a quin número se venen precisats a tancar per no dispondre de lloc; axò que la sala-majadó de la Fonda d'Espanya aont shafet es la més grande Mallorca.

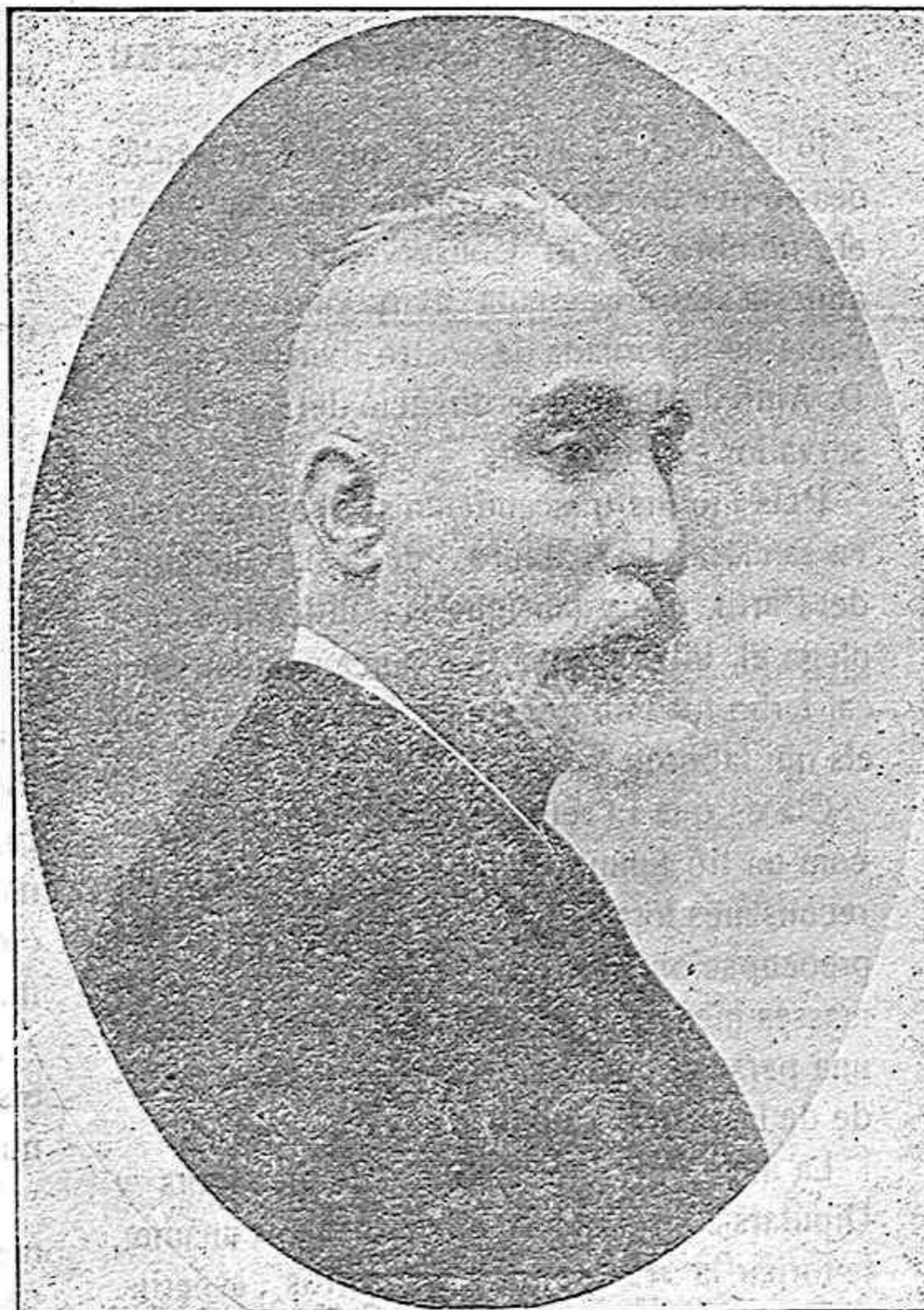
El Centre Conservador se convertí en oficina permanent uberta per donar satisfacció a tots, trabayant de bò les comissions designades per la Junta, en preparar tot lo necessari.

A la una de la tarde, de dijous passat, en cinc ben preparades taules, de més de vint metres de llargaria cada una, prenien lloc humils trebayadors, rics industrials, homos de carrera y de lletres y amos de plantosa presencia: tota la plana major de la Ciutat qu'ab franca germanor se saludava, reynant una truyosa alegria difícil de descriure.

De través, a n-el cap de les taules, se'n posá un'aire destinada a la Presidència. A ella prengué lloc el Notari D. Jaume Vidal que presidia, tenguient a l'esquerra el Diputat provincial L'Amon Joan de ses Monjes, el President del Centre Conservador D. Miquel Pujades y D. Pere J. Serra, Missè; y a la dreta tenia el propietari D.

Lloatxim Gelabert, el poeta D. Josep Tous y Maroto y D. Pere Amer, President de la Caxa Rural.

Derrera la taula de la Presidència s'estenia un fondo de colors nacionals, aont campava el retrato del personatge festetjat ab unes grans lletres que deyen:

HOMENATGE A MAURA.

Ais costats del cuadro, s'hi vejen els escuts d'Espanya y d'Inca sobre vinclades paumes y branques ramoses de lloret. Per les parets de la sala també s'entranyellaven les paumes y'l lloret.

Abans de treure'l menú el retratista D. Bartomeu Payeras impresioná varies plaques.

Durant la menjada no s'acabá el bon humor y alegria. Els plats foren forts y escenlents que feren quedá bé al fonista.

ELS BRINDIS

S'iniciaren entre grans picaments de mans, al llegir-se un telegrama del Primogènit de can Ripoll, D. Marián Morell, en que s'adheria al acte, per no haver pogut assistir a ell ab motiu de les festes constantinianes.

D. Miquel Pujades

Parló com a President de la novella societat «Centre Conservador». Explicà el motiu del homenatje que se celebra, —digué— qu'era per manifestar l'alegria que tenien els reunits per haver tornat a la política activa nostre ilustre paisá D. Antoni Maura, Cap del partit polític més numerós, més unit y més disciplinat d'Espanya.

Elogiá l'obra guvernamental del Sr. Maura, el polític més honrat del nostre temps. Digué, que les lleys que tenim protectores dels obrers, son obra del Sr. Maura ó de son partit, com també se deuen a ell la creació del giro postal, del servici de paquets postals per la Península y moltes altres millores útils que son testimoni patent de que l'ilustre Cap del Partit Conservador dirigia la Nació p'el camí del progrés y de la prosperitat.

Per axò—afegí—la retirada del Sr. Maura, are, era considerada com una desgracia nacional, per tots els homos sensats y reflexius.

Mes, com tots els grans homos, el Sr. Maura es estat combatut ab odi satànic. Com a bon administrador del Tresor públic, retirà les subvencions a la Premsa, y aquest es un dels motius d'haver els diaris del trust format una opinió falsa contra l'ilustre governant. Com fonc un valent defensor de l'integritat nacional y de l'ordre públic, l'anarquisme internacional també li declarà guerra a mort.

Després preguntá el Sr. Pujades. ¿Sabeu qui son els qui s'han inventat la novel·la de que D. Antoni Maura no tornarà mai més a ocupar el Poder? Doncs, son—digué—els enemics de la nostra Patria, son els indu-

tors y els autors dels abominables crims de la setmana tràgica a Barcelona; son els incendiaris de temples y convents; son els que, ab motiu de la sentència contra En Ferrer, calumniaren y deshonraren a nostra Patria en els països estrangers.

Aquest hermós acte que celebrem demostra, que n'altres no pertenexem a la massa irreflexiva que dupta, a devant tantes calumnies y mentides com s'han dites contra el gran patriota, fill de Mallorca.

Acabà brindant, el misser Pujades, per la prosperitat de la nostra Patria, per la salut de D. Antoni Maura y per la cohesió y solidaritat del Partit Conservador.

D. Miguel Durán

Senyors y amics meus tots: al convidarnos a n'aquells espléndit dinar, els seus iniciadors, ens han donat un carnet estampat en tinta vermella y verde: hermosos colors que tenen una significació magnífica y, en aquells actes solemnes, son de simpática aplicació.

El vermell, signe d'amor! El vert, emblema d'esperança!

Amor y veneració a Maura ja que's esquerren els fan objecte dels seus odis satànics. Efectivament: ¿quin homó hi hagut mai, dins l'Espanya de la Restauració, que hagi tengudes més simpaties y afectes més generals d'amistat y admiració que'l Il·lustre Patrici a ne qui Mallorca cantá la cançó del *vou-veri-vou* y avuy, tots, li consagrám el vi generós de nostres copes? L'Espanya del orde, la qui no ha enterbolida la vermallor immaculada de la bandera de la Pàtria, té set de justicia, de benestar, de progrés y grandesa, y ab sos ulls esglaça's mira per veure un punt lluminós y lo troba en la figura relieuosa d'En Maura. ¿No lo haveu vist a n'aquests dies? Quant ell anunciá la seua retirada de la vida política, y seguint aytal conducta els seus amics rebujaren l'acte de diputat, y els regidors del partit, els seus càrrecs a n-el Municipis y quant parexia que'l partit se desfeyá com un capdell de fil: llevors més que mai tots li enviaren la seua adhesió incondicional; notauho bé, senyors, la seua adhesió incondicional; lo metex que si dijessent: Som mauristes, tant si aquells es el primer Ministro de la corona, com si pren altres orientacions polítiques.....

Está ben patentiat, idò, que l'Espanya de la dreta estima y venera En Maura ab entusiasme y devoció.

El vert, emblema d'esperança! jo qu'es d'hermosa l'esperança! Qui la mos donarà a n'aquests moments crítics, en mitx de la confusió política qu'avuy reyna dins Espanya? N'altres metexos, el partit conservador.

Un partit que conta en lo seu si ab tantes personalitats de relleu, capases cada una d'elles d'acaudillá una maynada d'hèroes, y que, sens competència, aclamen per unanimitat a n-En Maura, com a Caporal indisputable, ni discutit, de l'agrupació més popular d'Espanya: es una penyora afalagadora d'esperança y de victòria.

Un partit que conta en les seues files, des de l'obrer que manejé l'axada y l'arada, al

diputat d'eloquència engranadora; desde'l cristià que resa, fins a mans sagrades que ostenten el Cálzer y la Creu; y que tots estan units com un sol cor, per la convicció, y no per arangues de miti, ni pels *dolsos* que solen donar els esquerrans: es una garantia de que podem tenir esperança en n'altres metexos, ab el partit conservador.

Tanta sabiduría, forsa, rectitud, alteza d'espiritu, sacrifici y abnegació dels nostros homos caporals, posat dins la balansa del equilibri espanyol, per forsa l'hi de fer caure en favor nostro, no per satisfacer passions polítiques, sino per la salvació dels pobles.

Lo que hi importa es: que no desertem de les files y que siem bons soldats en venir l'oasió. ¡Que'l bon vi qu'havem consumit en honor del Il·lustre Fesietjut, enpelli en nostres venes sanc d'energia per defensar el credo polític del bé y la justicia!

Acab ab una expressió gràfica que comprendia tot el meu modo de pensar y sentir, y crec que també de tois vosaltres, y que'l poble francés ha repetit aquells dies ab entusiasme.

¡Visquen les dretes!

D. Llorens Nicolau

Jo lenia vius dessitjos de que se presentas ocasió per dirigirm'e a vostros que componeu el nombrós partit Conservador d'Inca, y aquesta s'es presenta avuy que celebrám l'acte de la tornada de nostre il·lustre caporal D. Antoni Maura a la direcció del Partit Conservador espanyol.

Pels motius trascendentals que manifesta en sa carta el Sr. Maura, deixá la Quefatura del Partit, fins y tant que la política que desplega el liberal fos ben encaminada, com cal ferho tot bon governant, sens pactar ab els qui laboren contra'l Règim.

Clà es que la retirada d'En Maura caygué com un tió fulminant qu'arribá fins a n'els recons més forans de la Nació, motivant series preocupacions a los seus partidaris y a les masses mentres que cercaven desesperants una persona qu'amparás els interessos y l'orde de la patria, y no la trobaven.

La memorable Assamblea de Senadors y Diputats conservadors, en lo seu acord unànim, fe tornar la tranquilitat a nostros esperits. Per aclamació de tots els reunits, s'aprová la meritosa carta que redactá el Sr. Pidal per entregar al Sr. Maura, en la que se dilixá el carinyo y l'entusiasme de tots els conservadors sentit pel seu Caporal indisputable y li comunicaven que tots, sens la més petita discrepancia, estaven completament adherits a la seua persona y a sos actes polítics, y li suplicaven que tornés prendre la direcció del partit.

Abrumat el Sr. Maura per l'agraiment que merex semblant acte, fent callar tal volta particulars dessitjos, accedi a la voluntat suplicant de tot el seu partit pel bé d'Espanya y satisfacció de tots els espanyols dessitjosos del orde y de la bona administració.

Ara diguem tots en agraiment:
¡Visca D. Antoni Maura!

D. Miquel Amengual

Moment d'inmensa satisfacció es aque important acte de senyda adhesió a l'Il·lustre Patrici, D. Antoni Maura, honra de Mallorca y glòria d'Espanya, per tots els qui lluiten per ell, sense mira ab recompensa alguna, ni per egoisme d: cap classe. Lluyant per el perquè'l consideram integro, d'inmaculad honradés y defensor de l'orde, de la justicia y de la veritat.

Els inimics, no po guent atacarlo per defecte personal, ni carencia de virtut cívica alguna, se limiten a calificarlo de reaccionari y equivocat. Acussació es aquella caluniosa per lo desprovista de tot fondament.

¡Equivocat!... no hu pot esser aquell que un dia, en sa juventut, desplegá tota la seua energia y en ales de la seua eloquència sobrena, demandava que fos concedida a Cuba l'espansió de qu'era merecedora, l'autonomia, y el varen combatre dientli separatistes més tard se veren precisats a regonexe que si tals advertencies fossen estat escoltades no s'hi iuria perduda aquella perla de nostra Patria.

Si quant ell informava en son discurs memorable y històric sobre'ls grans defectes de nostra Marina de guerra, dins el Parlament espanyol, envers d'atacarlo com inimic d'aquella Marina, fos estat escoltat en la seua profecia y sabies advertencies, no haguessen deplorat més tard el cataclisme de Cavite.

Si'l seu projecte d'Administració local s'hiagués convertit en llei, hauria desbanca el caciquisme y els pobles se guiarien ab més plenitud de facultats y millor desplegament sense imposicions, traves y dificultats d'alt.

Y, finalment, no pot estar equivocat, e qui com ell, dona forta veu d'alerta al matei Rey, y a n-el partit gran y disciplinat qu'caudilla, dels perills y la tempesta revolucionaria que s'acosta sinó acaben les intel·ligències dels partits turnants ab els temibles inimics de les Institucions.

¡Reaccionari!... Se li diu tal, perque manté els furs de la Lley y de la justicia, per quan no pacte en privilegis ni ab favoritismes.

Se'l tilda de reaccionari, al Sr. Maura, cometent una iniqidat històrica, perquell' é valer tota la seua autoritat parlamentaria, tota la seua eloquència en favor de la institució del Jural. Mes enuant, don ant llissat de bona democracia, declara ab energia, a n-el Parlament que les vagues ferroviaries son legals.

Aquells reaccionari durant el curs de la seua política s'ha interesat més que tots junts pels pobres obrers, traduint en lleys profitoses els seus pensaments de benevolència, justicia y caritat, donant un *mentis* a n'els qui afaguen els obrers, sense fer res pràctic en seu benefici, y los condueixen a la violència y l'odi contra la propiedat y la Patria.

Consti, idò, qu'es pot dir en tot rigor de veritat pel qui conex les obres del Sr. Maura qu'ell ha fet conservadora la vera lliberat.

Notes culminants de la rectitud del nostre Il·lustre País son la veritat, la leialtat y el valor cívic. Ell no pacte ab la mentida que

arma de molts de polítics de la nova usanza y qu'el cor sà agrada y aprova la manera com avisa y aconsella al Monarca y al partit que dirigex.

Si D. Antoni Maura va dir un dia que si per desgracia el cos electoral mallorquí no li depositás sa confiança dexaria d'esser polític, per quant ell, tant solsament volia representar a Mallorca; noltros qu'estam a n-el cor, aont se sent fortíssima admiració pel gran Mallorquí, no podiem deixar de demostrarli, una volta més, coral afecte y veneració singular, rendintli espansiu homenatge ab motiu d'haver umplit de afalagadora esperansa nostre esperit, ab la resolució última de posseir a n-el cap del nombrós exèrcit conservador.

Admeteu, jo! digne Patrici! (dirigintse al retrato d'En Maura) aquex modest homenatge de fortíssim afecte y veneració estraordinaria, que vos rendexen aquests quatrecentos partidaris vostros, valerosament resolts a seguirvos en vostra política fruytosa en bens y prosperidats per nostra desgraciada Patria.

D. Jaume Vidal

Estic content y satisfet—va dir—assistesc gustós a n-aquest acte un dels més grans que he presenciat en la meva ja llarga vida política.

Tenc a molta d'honra acaudillar un partit a n-el qui figuren desde la senyorial casa de *Can Ripoll* fins al darrer trebayador. Es fàcil tasca la de dirigir el Partit Conservador d'Inca, porque tots tenim una metixa voluntat y aspiració: la de conseguir l'engrandiment de la Nació y de nostra Ciutat.

Aquest acte no té cap mira interesada: estan lluny les eleccions, ni sabem si'n farán no aspiram al poder: per res lo necessiten els conservadors d'Inca.

No obeix aquex acte a cap agravi per als altres partits. Respecte dels sucessos culminants no tenim opinió formada. Les relacions en los partits locals son amistoses, de manera que copiant a nostros correligionaris del Ajuntament de Palma, ab motiu d'un acte de senyoriu y delicadesa del digne Batle de la capital, si algun dia arriba esser poder el Partit Conservador pagarem ab la metixa moneda.

Aquex acte sols té per objecte tributar un homenatge al Sr. Maura, al gran Polític, que al aclarir-se el cel de la Patria, no hi haurá pedestal suficient digne per colocar la seu estàtua.

S'ha dit que lo qu'ha fet En Maura es un acte de soberbia, jo qui'l coneix desde l'any 81, en l'intimitat de la confiança, puc assegurar-vos que'ls qui d'aquesta manera parlen o no conexen En Maura o'l calumnién.

S'ha dit també que volia el poder; a n-axò ja ho ha desmentit ell metex.

Digué, el Sr. Vidal, que la vera democracia la practicà el Sr. Maura ab aquelles eleccions tant veritables y lleials que meresqueren elogis de tots; y que no consistex ab la secularització de cementeris que ningú demana ni vol, ni en l'enengagement de les Ordes religioses, com fan altres, que protegexen fomenten y subvencionen, en canvi, les escoles dolentes

que'ls proposen la destrucció de la Patria y de la propiedat.

Recordá un article publicat en *La Vanguardia* per don Miquel de los Santos Oliver, en que se quexa de les classes conservadores pel seu retraiement y sanc freda; manifestant que'ls reunits están identificats ab el Sr. Maura, y que la campanya de difamació contra ell, ha tenguda la virtut, de fer aumentar el carinyo y admiració que per ell se sent. Si demà se retirás el Sr. Maura de la política mos retirariem tots y aleshores seriem adeptes de la religió d'En Maura.

Terminá donant visques al Rey, a n'En Maura y al poble d'Inca.

♦♦♦

Tots els oradors foren repetides vegades llargament aplaudits; allò era un esclat d'entusiasme, o més ben dit: un desbordament ordenat d'entusiasme. No s'acabava cap parrafada que no fos coronada de picaments de mans y d'expressions d'animació y coratge.

S'acordá enviar el següent telegramma que va esser llegit pel Sr. Vidal y applaudit fortament:

«Antonio Maura.—Lealtad 18 Madrid.

Cuatrocientos mauristas celebran banquete para exteriorizar satisfacción inmensa siga frente del Partido Conservador, haciendo público testimonio incondicional á su persona y política salvadora que representa.—Jaime Vidal»

♦♦♦

El metex D. Jaume Vidal ha rebut una targeta autógrafa del Sr. Maura, en contestació al telegramma que li posaren diumenge que diu axí:

«Saludo agradecidísimo a esos cuatrocientos amigos, cuyo afecto conservo y estimo de antiguo.—Antonio Maura.»

♦♦♦

Els visques atronadors del acte esplendorós de diumenge encara ressonen per totes parts per les alabances que se fan de l'importància y l'entusiasme del àpat, com diuen els catalans; y pel desprendiment de significades persones que s'han mostrat generoses ab sos amics de modesta posició.

Noves d'Inca

Caxa Rural. Dilluns passat celebra Junta General la Caxa Rural estableida al Circol d'Obrers Catòlics. S'acordá que la Junta d'Administració estudiás la manera de posar una sucursal d'ella a n-el poble de Moscari; y al metex temps, la manera de crear uns socis del Circol d'Obrers que pagant una cuota mòdica tenguessen dret d'es-

ser de sa Caxa y percebre dels beneficis que aquesta dona a sos membres.

Nova Farmacia. Diumenge s'obrí una nova farmacia a n-el carré del Comers, propiedat de D. Jaume Amengol, y regentada per D. Gabriel Verdera que ja'n havia dirigit un'altra a Inca.

Nova Maquinaria. Durant aquesta setmana son arribats varios vagons carregats de maquinaria pertenexent al motor del gas ric, que se va a posar a la

Fàbrica del Gas per fer marxar s'electricitat, quant falti corrent d'aygo al Gorch-Blau, y al metex temps, donar fluit a altres motorets moguts per forsa elèctrica que se posaran en nostra ciutat.

Carnaval. Estam en plè carnaval y segons mos conten acudexen poques dones al ball. (No tengueu ansia en barrufet ja encendrá la cosa). En canvi, tots els dies festius horabaxa el carré Major està ple de gom en gom de gent qui's passetga y tira paperins. L'atleta també allá té'l camp d'operacions de les seues malcriades, empedint el pas a la gent gran y tirantse pen terra per cullir confits de farina, y perillant qu'en quedí qualcun engrunat y se fas si mal.

Suplicam al Sr. Batle que hi possi remey ell qui pot, si no vol que hi hagi una desgracia.

Tretze Dimars. A San Francesc tots els dimars se fa la devoció d'aquest nom dedicada a San Antoni de Padua. Al matí durant dues misses y entrada de fosca se fa ab solemnitat y sermó.

Funcions Religiosas. Diumenge tengué lloch en nostra Iglesia Parroquial la festa de San Antoni Abat que resultà molt lluida. A la Misa major e-hi assistí una nombrosa concurrencia y a l'ofertori ocupá la Cátedra del Espirit Sant, Mossen Antoni Sancho, beneficiat del Concordat, el qual deixá caure un garrit sermó, ple de saba mallorquina, que agradá ferm y produí molt bon efecte entre la distingida multitud que l'escoltava ab molta atenció. El chor de aficionats dirigits per Mossen Tomás Mora, interpretà ab gran afinació una de les partidures del celebrat Perossi.

—Igualment solemne y devota fonc la festa que al gloriós mártir de Jesu-

crist Sant Sebastià 's celebrá el dilluns en la dita Parroquia. En la Misa major predicá las glories del Sant, Mossen Antoni Palou, y a la processó del capvespre, e-hi assistí bastante gent. Al vespre, següint costum inmemorial, a n-el carré del Cep, y devant la capelleta del Sant Protector, se cantá el rosari de Sant Sebastia a só de guitarres y violins. Al final pronunciá una sentida plàtica plena de uncio Mossen Miquel Llinas.

BOLLETI COMERCIAL

Preus que reigrem a nostre mercat.

Bessó	a 110'00	el quintá
Blat	a 18'00	la cortera
Xexa	a 18'50	id.
Sivada	a 10'00	id.
Ordi	a 12'50	id.
Favés	a 20'50	id.
Monjetes de confit	a 35'00	id.
Siurons	a 25'00	id.
Guixes	a 00'00	id.
Patatas	a 8'00	es quintá
Moniacos	a 5'00	id.

Garroves	a 5'00	id.
Gallines	a 0'90	sa tersa
Ous	a 1'25	sa dotzena

† NOSTROS AMICS DIFUNTS

Després de llarga malaltia sufrida en conformança cristiana y rebuts els sagraments dels forts ha baxat a la tomba na Juan'Ayna Vallespir y Figuerola, a la bella edat de 23 anys, emparentada en los sacerdots Mossen Francesc Mir Rector de San Miquel de Palma y del Canonge el M. I. Joan Quegglas.

Donám el besabé a sa pobre Mare, Medó Pereta y demés familia, lo metex que'ls bons sacerdots que prou devén sentir aquexa mort per haver tenguda la jove com a membre de sa familia. El cel sia ella y tots els difunts.

AJUNTAMENT

Sessió del 24 de Janer

Se celebra baix la presidencia del Sr. Batle D. Antoni Ramis y ab l'assintencia dels Srs. Llabrés, Mateu, Truyol, Gelabert, Alzina, Pujol y Amer.

Es aprovada l'acte de la sessió anterior.

Se llegex l'estat de contes de l'any 1913,

CRIDA

A nostra imprenta necessitam un allotjament vulga llogar; desxondit, que sabi un poc de llegir y tenga poca vessa.

Aquest setmanari se publica ab censura eclesiástica.

Almacenes Montaner

SINDICATO 2 á 10 Y MILAGRO 1 á 11

= PALMA =

Pañería, Sastrería, Novedades, para Señora y Caballero, Camisería, Lencería Mantelería, Confección de Franco, Géneros de punto, Estatuaria Religiosa, Plata Meneses Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinajes.

«EN LA SUCURSAL CAN BITLA»

ROPAS EHCHAS Y SASTRERÍA ECONÓMICA

LOS MÁS IMPORTANTES DE LAS BALEARES GRANDES ALMACENES SAN JOSÉ

CENTRAL: Brondo, 7, 9 y 11—Esquina Borne, 118—PALMA
SUCURSALES: JAIME II, 59 y 61 esquina VICENTE MUT—
BINISALEM calle TRUCH—LA PUEBLA calle MAYOR, 58—
INCA, PLAZA IGLESIA, PALMER.

SASTRERIA, CAMISERIA, CONFECCIONES

Equipos para novios—Corbatería—Bisutería—Mercería—Sedería—Lanería—Alfombras—Lencería—Géneros de punto—Cortinajes.

OBJETOS PARA REGALOS = = PRECIO FIJO

Ametlers de Planter

DE SUPERIOR CALITAT

BARTOMEU Fiol (a) Serra

Posada de Lluch.-INCA

De Temporada

DIETARIS pera l'any 1913 que contenen el guies de Madrid, Barcelona, Valencia, Sevilla y Palma de Mallorca.

ALMANAC Bailly Bailliere pera 1913.

BLOCS del Santissim Rosari, del Cor de Jesús, de Sant Antoni de Padua, Religiosos Comuns.

PLAQUES per dits blocs tant hermosos que un no sap quin triar.

AGUINALDOS per felicitar per les festes de Nadal, ab lo texte imprés qu'es vulga.

LLIBRES RETXATS de tota modelació, enquadració forta y económica.

CRRÉ DE LA MURTA 5, INCA

SE ALQUILA

Una casa con muchas abitaciones, jardín, cochera y agua en abundancia, tanto potable como para el riego.
=Darán razón en la imprenta del semanario Ca-Nosta